

ALAN LIS *

Institut Nowej Europy, Warszawa, Polska

ALEKSANDER KSAWERY OLECH *

Institut Nowej Europy, Warszawa, Polska

NAJWIĘKSZE ORGANIZACJE TERRORYSTYCZNE NA ŚWIECIE: CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻENIA - *MODUS PONENS*

THE LARGEST TERRORIST ORGANIZATIONS IN THE WORLD: THE CHARACTERISTICS OF THE RISK - *MODUS PONENS*

ABSTRAKT: Chociaż w ostatnich latach wzrosła liczba ataków przeprowadzanych przez tzw. samotne wilki, współczesne zagrożenia terrorystyczne opierają się nadal na strukturach organizacyjnych posiadających zasięg nie tylko krajowy, lecz także międzynarodowy, których liczba członków liczy od kilku do nawet kilku tysięcy. Należy podkreślić, że organizacje terrorystyczne są zaangażowane w operacje na całym świecie. Mimo iż w zdecydowanej większości działają na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej, to regularnie dochodzi do incydentów terrorystycznych w innych regionach, także w Europie. *Modus operandi* poszczególnych grup jest raczej podobny, niemniej jednak warto zwrócić uwagę na ich ideologię, sposób realizacji założonych celów, a także otrzymywane wsparcie od różnych instytucji i państw. Szczegółowa analiza współczesnych organizacji terrorystycznych jest jednocześnie pierwszym etapem do ich zwalczania. Podejmowana problematyka będzie stanowić zatem podstawę

---

* Alan Lis, Institute of New Europe, Warsaw, Poland,

 <https://orcid.org/0000-0002-9555-2689> alanlis95@gmail.com

* Aleksander Ksawery Olech, Institute of New Europe, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0002-3793-5913> akolech@wp.pl

Copyright (c) 2020 Alan LIS, Aleksander OLECH. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

do dalszych badań nad zjawiskiem rozrostu terroryzmu, a ponadto posłuży do opracowania metod i narzędzi w ramach strategii antyterrorystycznych.

SŁOWA KLUCZOWE: terroryzm, terrorysta, organizacja, grupy, Islam, antyterroryzm

ABSTRACT: Although in recent years increased the number of attacks carried out by the so-called lone wolves, contemporary terrorist threats are still based on organizational structures that have not only national but also international scope, the number of members of which ranges from several to even several thousand terrorists. It should be emphasized that terrorist organizations are involved in operations all over the world. Although the vast majority of them operate in the Middle East and North Africa, terrorist incidents also occur regularly in other regions, including Europe. The modus operandi of individual groups is rather similar. Still, it is worth paying attention to their ideology, the way they achieve their goals, as well as the support they receive from various institutions and countries. A detailed analysis of contemporary terrorist organizations is also the first step in combating them. Therefore, the issues raised will constitute the basis for further research on the phenomenon of the proliferation of terrorism, and will also be used to develop methods and tools as part of anti-terrorist strategies.

KEYWORDS: terrorism, terrorist, organization, groups, Islam, anti-terrorism

WPROWADZENIE

Biorąc pod uwagę zjawisko terroryzmu, które stale ewoluuje, powinno się szczegółowo definiować pojawiające się wyzwania dla bezpieczeństwa państw. Jest to związane nie tylko z weryfikacją zagrożeń o charakterze krajowym, ale także tych o wymiarze międzynarodowym. Jednym z takich zagrożeń jest rozrost organizacji terrorystycznych (w szczególności islamskich) oraz ich działalność w skali globalnej. Terrorysty czynnie operują na 6 kontynentach, są więc w stanie przeprowadzić atak niemal w każdym zakątku świata.

Analiza współczesnego terroryzmu to przede wszystkim wskazanie na podmioty, które uzyskały narzędzia do prowadzenia swojej działalności o tym charakterze. W tym zakresie warto wziąć pod uwagę takie elementy jak: region działalności grupy oraz potencjalne obszary operowania, wyznawana ideologia, źródło finansowania, podejmowane akcje, główne cele, oraz możliwe przyszłe zagrożenia ze strony poszczególnych struktur.

Trzeba podkreślić, że nie jest znana dokładna liczba komórek, siatek, grup i organizacji terrorystycznych na świecie. Niemniej jednak opracowanie klasyfikacji największych podmiotów jest ważne dla określenia skali współczesnego zagrożenia terroryzmem. Niniejsza

analiza ma charakter informacyjny, a szczególną uwagę przywiązano do ewolucji wybranych grup oraz ich potencjalnych możliwości w zakresie prowadzonej działalności przeciwko państwom. Poniższe rozważania prowadzą do wypracowania generalnej deskrypcji zjawiska rozrostu struktur terrorystycznych w środowisku bezpieczeństwa, stanowiąc zbiór studiów przypadku.

NAJWIĘKSZE ORGANIZACJE TERRORYSTYCZNE

Na podstawie prowadzonych badań, przyjęto, iż obecnie na świecie dominuje 13 organizacji terrorystycznych. Operują one w różnych regionach świata, ale trzeba wskazać, że w zdecydowanej większości grupy są skumulowane na Bliskim Wschodzie oraz Afryce Północnej. Oprócz tego zagrożenia pojawiają się także w Europie, gdzie swoją obecność zaznacza coraz większa liczba ekstremistów, przeprowadzając ataki np. w Paryżu, Londynie, Wiedniu i Barcelonie. Tym samym należy przyjąć, iż współcześnie terroryzm ma wymiar globalny, a także jest jednym z głównych zagrożeń w Unii Europejskiej¹.

ISIS

Państwo Islamskie w Iraku w Lewancie (ISIL/ISIS, arabski akronim Daesz) to największa organizacja na świecie, która w czasach swojej świetności doczekała się szansy na stworzenie własnego tworu państwowego. Organizacja została pierwotnie utworzona w Iraku (jako Al-Kaida w Iraku w 2004 roku, a kilka lat później, w 2013 roku, przeewoluowała w ISIS). Współcześnie, ISIS jest w stanie przeprowadzić swoje operacje niemal w każdym zakątku świata, a utrzymuje się ona z takich aktywności jak: grabieże banków, wymuszenia i handel ludźmi, kontrola złóż ropy i gazu, wyłudzanie zasobów rolnych, sprzedaż dóbr kultury, porwania dla okupu, prywatni darczyńcy, jak również pozyskiwanie funduszy za pośrednictwem nowoczesnych sieci komunikacyjnych².

ISIS stało się głównym zagrożeniem dla bezpieczeństwa międzynarodowego w czasie wojny z terroryzmem, rosnąc w siłę w Iraku od 2003 roku, aż do wybuchu wojny domowej Syrii w 2011

---

¹ European Commission, *Security Union: A Counter-Terrorism Agenda and stronger Europol to boost the EU's resilience*, Brussels, 9 December 2020.

² FATF, *Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL)*, FATF/OECD, Paris 2015.

roku³. ISIS kontynuuje działania, które wcześniej podejmowała Al-Kaida, ale jednocześnie w sposób bezprecedensowy rozwinęło własne struktury. W jego działaniach terrorystycznych nastąpiła swoista ewolucja z małych, mobilnych, rozproszonych, niedofinansowanych komórek, które przerodziły się w scentralizowaną, dobrze uzbrojoną sprawującą kontrolę nad dużym terytorium, bogatym w zasoby, organizację. Pozwoliło to na realizację ambitnego planu stworzenia swoistego państwa, korzystając ze strategicznych zasobów finansowych uzyskiwanych na przestrzeni lat w ramach działalności terrorystycznej. Podobnie jak Hezbollah, ISIS posiada strukturę organizacyjną obejmującą administrację, sieci finansowe, międzynarodowy aparat wojskowy, a także organy odpowiadające za komunikację oraz propagandę⁴. ISIS jest organizacją, która inspirowała do największej liczby ataków terrorystycznych podejmowanych przez tzw. samotne wilki.

Al-Kaida

Jedną z najbardziej rozpoznawalnych grup terrorystycznych na świecie jest bez wątpienia Al-Qaeda/Al-Kaida, która początki swojego istnienia miała w Afganistanie i Pakistanie (1998 rok) i gdzie do dziś siedzibę swą ma centralne dowództwo tej organizacji. Obecnie realizuje ona swoje działania na całym świecie, a jej głównymi źródłami finansowania są prywatni darczyńcy, islamskie organizacje i fundacje, sponsoring państwowy, handel narkotykami, napady na banki, a także branie zakładników dla okupu.

Al-Kaida pierwotnie pomagała w finansowaniu, rekrutacji, transporcie i szkoleniu bojowników afgańskiego ruchu oporu przeciwko byłemu Związkowi Radzieckiemu. Obecnie grupa dąży do wyeliminowania zachodnich wpływów ze świata muzułmańskiego, obalenia „niewiernych” rządów w krajach muzułmańskich oraz ustanowienia islamskiego kalifatu, rządzonego własną interpretacją prawa szariatu, który ostatecznie miałby być fundamentem dla nowego porządku międzynarodowego. Istnieją trzy filary doktryny Al-Kaidy, które były wyrażane przez jej długoletniego przywódcę Osamę bin Ladena, a są to: zjednoczenie światowej populacji muzułmańskiej w szariacie; wyzwolenie „świętej ziemi” z sojuszu „syjonistów” i „krzyżowców” oraz wyrównanie niesprawiedliwości ekonomicznych i społecznych. AQ od lat

---

³ Congressional Research Service, *The Islamic State and U.S. Policy*, Washington 2018.

⁴ European Parliament, *The Financing of the 'Islamic State' in Iraq and Syria (ISIS)*, European Parliament's Committee on Foreign Affairs, Belgium 2017.

zobowiązane jest lojalnością wobec talibów, którzy zapewnili schronienie AQ po atakach z 11 września, gdy Stany Zjednoczone podczas operacji militarnej dążyły do zniszczenia organizacji. Grupa posiada dowództwa regionalne, które operują głównie w Afryce Północnej i Sahelu (Al-Kaida w Islamskim Maghrebie (AQIM)), Afryce Wschodniej (al-Szabab), Jemenie (Al-Kaida na Półwyspie Arabskim (AQAP)), terytoriach Indii, Bangladeszu, Birmy, Afganistanu i Pakistanu (Al-Kaida na Subkontynencie Indyjskim (AQIS)) oraz w Syrii (Front Al-Nusra)⁵. Dotychczasowy przywódca Al-Kaidy, Ayman al-Zawahiri, prawdopodobnie zmarł z przyczyn naturalnych, jednak jego śmierć nie została jeszcze potwierdzona⁶.

Al-Nusra Front

Al-Nusra Front/Hay'At Tahrir Al-Sham (Tahrir Al-Sham) została utworzona w Syrii oraz Iraku w 2011 roku, a rok później ogłoszono jej działalność. Obecnie potencjalne terytorium działań to Syria i Liban. Głównymi źródłami dochodów są cła, podatki, grzywny nakładane na cywili na terenie jej działania, składki od mniejszości religijnych, cła na broń dla innych grup zbrojnych, darowizny zagraniczne, sprzedaż ropy naftowej, przemyt, a także porwania dla okupu.

W 2011 roku Abu Bakr al-Baghdadi, przywódca Państwa Islamskiego w Iraku (ISI, dawniej Al-Kaida w Iraku), wysłał swoich zaufanych zwolenników do Syrii, aby ustanowić przyczółek w tym kraju⁷. W styczniu 2012 roku pod przewodnictwem Abu Mohammada al-Julaniego grupa ogłosiła swoje istnienie jako Jabhat al-Nusra („Front of the Supporters”), aby rozpocząć ofensywę przeciwko reżimowi Baszara al-Assada. W 2013 roku Al-Baghdadi, obawiając się rosnącej niezależności Al-Nusry i różnic w taktyce działań, ogłosił utworzenie Islamskiego Państwa Iraku i Lewantu (ISIL) i zażądał, aby al-Julani poddał się jego przywództwu. Al-Nusra odrzuciła to żądanie i po raz pierwszy zidentyfikowała się jako oddział Al-Kaidy (AQ). Kierownictwo AQ wspierało Al-Nusrę, wysyłając członków swojej organizacji, aby kierowali rozwojem grupy. Jednak w lipcu 2016 roku Al-Nusra ogłosiła, że zmienia nazwę na Jabhat Fateh al-Sham (JFS, „Front for Conquering Syria”), twierdząc, że staje się niezależna od wszelkich

---

⁵ A. Reed, *Al Qaeda in the Indian Subcontinent*, The International Centre for Counter-Terrorism, The Hague 2016, ss. 3-17.

⁶ S. Tim, *Is al-Qaeda's leader dead? Report claims terror chief Ayman al-Zawahiri has died in Afghanistan from 'asthma-related breathing issues'*, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8970231/Al-Qaedas-leader-Ayman-al-Zawahiri-died-reports-claim.html>, dostęp: 10.12.2020.

⁷ Center on Sanctions & Illicit Finance, *Al-Qaeda's Branch in Syria: Financial Assessment*, Washington, Foundation for Defense of Democracies, 2017.

podmiotów zewnętrznych. Ta zmiana była spowodowana chęcią ukrycia powiązań z Al-Kaidą, aby uzyskać wsparcie finansowe od państw Zatoki Perskiej oraz podjąć współpracę z innymi grupami rebeliantów na rzecz walki przeciwko Rosji i USA. Na początku 2017 roku JFS połączył się z czterema innymi organizacjami, tworząc Hay'at Tahrir al-Sham (HTS). Departament Stanu USA konsekwentnie odrzucał informacje, że zmiany nazwy mogły wpłynąć na bliskie powiązania grupy z AQ. Należy podkreślić, że Jabhat al-Nusra (JN) stosuje te same metody, które stosował przywódca Al-Kaidy Ayman al-Zawahiri – mianowicie podżeganie do religijnej i społecznej rewolucji poprzez wykorzystanie rebelii. Wojna w Syrii zapewniła JN niemal idealne środowisko, w którym ta strategia może zostać wdrożona właśnie w imieniu Al-Kaidy. Niepokojącym jest fakt, że JN rośnie w siłę⁸.

Boko Haram

Boko Haram jest uznawane za trzecią najbardziej zabójczą organizację terrorystyczną na świecie. Jej struktury narodziły się w 2002 roku w Nigerii, lecz potencjalne terytorium działań jest znacznie szersze i obejmuje Nigerię, Czad, Kamerun, Niger, Mali, Tunezję, Algierię, Mali, Burkina Faso, Kongo, Mozambik, Somalię, Egipt oraz Libię. Ponadto, głównymi źródłami finansowania są raczej działalność przestępcza obejmująca porwania dla okupu, podatki i wymuszenia, grabież i kradzież pieniędzy z systemu bankowego, przemysł i handel narkotykami, bronią i ludźmi, lecz terroryści otrzymują również darowizny oraz prowadzą własne firmy w Afryce.

Boko Haram (co tłumaczy się jako „zachodnia edukacja jest grzechem” lub „zachodnia edukacja jest zabroniona”) to organizacja, która złożyła ISIS przysięgę wierności. Grupa ta promuje salaficko-dżihadystyczną odmianę islamu i dąży do ustanowienia kalifatu, czyli państwa islamskiego, w Nigerii i krajach sąsiadujących. Organizacja jest podzielona na frakcje terrorystyczne, posiadając zdecentralizowaną strukturę organizacyjną, w której można wyróżnić takie komórki jak: grupy bojowe, dostawcy broni, eksperci od materiałów wybuchowych, lekarze oraz specjaliści ds. wywiadu i obserwacji. Boko Haram przeprowadziło w swojej historii wiele ataków terrorystycznych na różne grupy religijne i polityczne, policję oraz siły wojskowe, a także zamachy na ludność cywilną. Szczyt ich działalności terrorystycznej

---

⁸ J. Cafarella, *Jabat al-Nusra in Syria: An Islamic Emirate for Al-Qaeda*, Middle East Security Report, 25, 2014.

przypada na lata 2014 i 2015⁹. Po tym okresie ich zaangażowanie spadło, ale regularnie dochodzi do wielu brutalnych ataków, także na kobiety i dzieci¹⁰. Boko Haram jest radykalnym islamskim ruchem, który został ukształtowany na północy kraju, gdzie dominuje przestępczość i skrajne ubóstwo. Jej zadeklarowanym celem jest ustanawianie państwa na prawach szariatu, ale wykazuje niewielkie zainteresowanie faktycznym zarządzaniem lub rozwojem gospodarczym kraju. Ideologia grupy opiera się na fundamentalistycznym wahabickim systemie teologicznym i sprzeciwia się tradycyjnemu islamowi wyznawanemu w północnej Nigerii, który jest uznawany za tolerancyjny. Boko Haram ma również swój bardziej radykalny odłam, Ansaru (islamski fundamentalistyczny dżihadyzm), który staje się coraz silniejszy, operując na coraz większym terytorium. W odpowiedzi na jej rozrost, nigerski rząd uznał, że Boko Haram jako organizacja jest w państwie nielegalna. Jednocześnie, nadużycia ze strony nigeryjskich służb bezpieczeństwa są często powodem dla uzyskiwania przez terrorystów poparcia w społeczeństwie. Trzeba jednak podkreślić, że walka między rządem a Boko Haram ma tragiczne konsekwencje humanitarne; wiele osób zostało przesiedlonych wewnątrz w północnej Nigerii, a tysiące uchodźców uciekło do sąsiednich krajów.

Huti

Z uwagi na trwającą wojnę domową w Jemenie oraz wydatne zaangażowanie Arabii Saudyjskiej w konflikt, należy wskazać na Ruch Huti. Grupa została utworzona w 1994 roku w Jemenie, a ponadto operuje także w Arabii Saudyjskiej, Iranie, Iraku, Libii, Libanie oraz Syrii. Głównym źródłem jej utrzymania jest finansowanie państwowe (Iran) oraz darowizny zewnętrzne (Hezbollah i inne źródła).

Huti – oficjalnie znani jako Ansar Allah (zwolennicy Boga) – to ruch wojskowy i polityczny wspierany przez Iran. Jego członkowie, należący do mniejszościowej sekty Zaidi wywodzącej się z szyckiego islamu, opowiadają się za regionalną autonomią Zaidis w północnym Jemenie. Ruch Huti powstał jako próba utrzymania autonomii plemiennej w północnym Jemenie i protestu przeciwko wpływom Zachodu na Bliskim Wschodzie. Obecnie Huti dążą do tego, aby odgrywać

---

⁹ Global Conflict Tracker, *Boko Haram in Nigeria*, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/boko-haram-nigeria>, dostęp: 11.12.2020

¹⁰ Agence France-Presse, *At least 110 dead in Nigeria after suspected Boko Haram attack*, <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/29/nigeria-attack-boko-haram-farm-workers-killed>, dostęp: 11.12.2020.

większą rolę w rządzie Jemenu, ale nadal bronią interesów mniejszości Zaidi¹¹. Ruch ten znany jest z silnej antyamerykańskiej i antysemitkiej retoryki. Pozbawiony wielu opcji uzyskania wsparcia od sojuszników w regionie, Iran rutynowo wykorzystuje taktykę wspierania organizacji terrorystycznych, aby rozszerzyć swoje zasięgi na Bliskim Wschodzie i zantagonizować swoich przeciwników, jednocześnie minimalizując ryzyko uwikłania się bezpośrednio w konflikt. Huti byli szkoleni i otrzymywali sprzęt wojskowy od irańskiego Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej (IRGC)¹².

Hamas

Szczególną uwagę trzeba zwrócić również na Hamas, który jest z jedną organizacją terrorystycznych walczących z jednym, konkretnym państwem. Struktury powołano w 1987 roku w Strefie Gazy, zaś obecnie grupa działa również na takich terytoriach jak: Zachodni Brzeg, Izrael, Katar, Egipt, Liban, Iran, Turcja, Jordania i Jemen. Zdolności do finansowania działań pochodzą od organizacji zewnętrznych o zbliżonej ideologii, nakładanych podatków, korupcji, obrotu kryptowalutami i inwestycjami zagranicznymi oraz finansowaniu ze strony państw (m.in. Iranu, Kataru oraz Arabia Saudyjskiej).

Hamas wywodzi się z Bractwa Muzułmańskiego, które pojawiło się w Strefie Gazy pod koniec lat 80-tych, podczas pierwszej palestyńskiej „intifady” (powstania) przeciwko Izraelowi. Ideologia grupy łączy islamizm z palestyńskim nacjonalizmem, a Hamas dąży do zniszczenia Izraela i utworzenia państwa islamskiego między Morzem Śródziemnym a rzeką Jordan. Hamas pragnie stworzenia państwa islamistycznego opartego na zasadach szariatu (prawa islamskiego). Organizacja terrorystyczna postrzega całą ziemię Mandatu Palestyny – z wyłączeniem 80% Palestyny, która stała się współczesną Jordanią – jako islamskie prawo pierworództwa, które zostało przywłaszczone. Przywództwo Hamasu było historycznie podzielone między jego zagraniczne biuro polityczne i rząd w Gazie, co powoduje, że dwie struktury mają czasami odmienne zdania. Wielokrotnie różni przywódcy Hamasu wysuwali sprzeczne stwierdzenia co do tego, czy skrzydło wojskowe ugrupowania o nazwie Izz ad-Din al-

---

¹¹ The Wall Street Journal, *5 Things to Know About the Houthis of Yemen*, <https://www.wsj.com/articles/BL-263B-3613>, dostęp: 14.12.2020

¹² Al. Jazeera, *US hits Iran IRGC with sanctions over support of Yemen's Houthis*, <https://www.aljazeera.com/news/2018/05/23/us-hits-iran-irgc-with-sanctions-over-support-of-yemens-houthis>, dostęp: 15.12.2020.

Kassam, powinno działać niezależnie, czy pod kierunkiem skrzydła politycznego. Hamas często współpracuje z innymi grupami w regionie, które angażują się w działania bojowe i terrorystyczne, ale ogranicza swoją aktywność do Izraela i terytoriów palestyńskich – co odróżnia tę organizację np. od Al-Kaidy, która wyraża dużo większe aspiracje międzynarodowe¹³.

Hezbollah

Biorąc pod uwagę działalność terrorystyczną oraz możliwe zaangażowanie w ramach działalności firm międzynarodowych należy wyróżnić Hezbollah. Powstała w 1985 roku grupa operuje obecnie w takich państwach jak Liban, Syria, Niemcy, Meksyk, Paragwaj, Argentyna, Brazylia, Iran, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Irak, Stany Zjednoczone, Jemen, Egipt, Turcja, Rosja i Sudan. Hezbollah jest finansowany przez Iran, ale uzyskuje pieniądze także z międzynarodowej działalności przestępczej, darowizn indywidualnych, od organizacji o zbliżonej ideologii, a także czerpiąc korzyści finansowe od międzynarodowych firm znajdujących się pod wpływem organizacji.

Fundamenty pod hybrydową organizację terrorystyczną, jaką jest Hezbollah, zostały położone, kiedy została ona ustanowiona jako patronacka struktura dla proirańskich grup islamskich w Libanie, które podzielały wiarę w posłuszeństwo najwyższemu przywódcy Chomeinemu (wilayat faqih) i chęć ostatecznego ustanowienia Republiki Islamskiej w Libanie, wzorowanej na modelu irańskim¹⁴. Iran zapewnia finansowanie i broń Hezbollahowi, a także nadzoruje strategię działań. Kolejnym krajem będącym pod wpływem Hezbollahu jest Syria, choć dynamika tych stosunków znacznie się zmieniła w ciągu ostatnich 17 lat. Interwencja wojskowa Hezbollahu w Syrii w 2012 roku, w celu udzielenia pomocy reżimowi Assada przeciwko zbrojnej opozycji, umożliwiła libańskiej partii zawiązanie partnerstwa z Damaszkiem¹⁵.

---

¹³ Congressional Research Service, *Hamas: Background and Issues for Congress*, Washington 2010.

¹⁴ E. Azani, *The Hybrid Terrorist Organization: Hezbollah as a Case Study*, in *Studies in Conflict & Terrorism*, 36:11 (2013) ss. 899-916.

¹⁵ Middle East Institute, *Hezbollah's Evolution: From Lebanese Militia to Regional Player*, Washington 2017/

PKK

Podjęwszy się analizy organizacji terrorystycznych będących jednocześnie siłami politycznymi, należy wskazać na Partię Pracujących Kurdystanu (PKK). Utworzona w 1978 roku w południowo-wschodniej Turcji, działa obecnie w mniejszym lub większym stopniu w takich krajach jak: Syria, Iran, Czechy, Niemcy, Belgia, Rumunia, Austria, Grecja, Egipt, Turkmenistan, Rosja, Liban i Cypr. Środki finansowane są uzyskiwane przede wszystkim z przemytu, handlu narkotykami, wsparcia od innych państw (reżim syryjski), grup syryjskich w Libanie, Libańskiej Partii Komunistycznej, organizacji palestyńskich, diaspory kurdyjskiej w Niemczech, prania pieniędzy oraz licznych darowizn z innych źródeł.

PKK powstała podczas spotkania Abdullaha Ocalana i jego współpracowników w Diyarbakir w Turcji 27 listopada 1978 roku¹⁶. Spotkanie to jest bardziej znane jako I Kongres PKK. W swoim oświadczeniu o założeniu PKK odniesiono się do idei wyzwolenia Kurdów rozproszonych w Turcji, Syrii, Iranie i Iraku oraz utworzenia „Wielkiego Kurdystanu” w regionie. Zostało to uznane za długoterminowy cel¹⁷. Następnie, aby nadać nową siłę ruchowi kurdyjskiemu, a także koordynować działania komórek wojskowych i politycznych, w 2002 roku powstała organizacja wspierająca Kongres Wolności i Demokracji Kurdystanu - KADEK). Zgodnie ze stanowiskiem A. Ocalana, KADEK oświadczył, że cel ruchu zmienił się z „niepodległego Kurdystanu” na „demokratyczną Turcję”. Nastąpiło to po tym, jak Departament Stanu USA 1 maja 2003 roku dodał KADEK do swojej listy Zagranicznych Organizacji Terrorystycznych, a KADEK został przemianowany na Kongra-Gel (Kongres Towarzystwa Kurdystanu). Mimo to, również ta organizacja została wkrótce potem również wskazana przez Departament Stanu jako organizacja terrorystyczna.

Kata'ib Hezbollah

Najmłodszą ze wszystkich omawianych organizacji terrorystycznych jest Kata'ib Hezbollah stworzona w Iraku na przełomie 2006 i 2007 roku, współcześnie działająca na terytorium Iraku,

---

¹⁶ N. Gergin, H. Duru, H. Çetin, *Profile and Life Span of the PKK Guerillas*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 38:3, (2015) ss. 219-232.

¹⁷ E. Uslu, *Turkey's Kurdish Problem: Steps Toward a Solution*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:2, (2007), ss. 157-172.

Syrii, Iranu, Jordanii, Libanu i Turcji. Organizacja utrzymuje się głównie z finansowania państwowego (Iran) oraz podejmuje działalność przestępczą (m.in porwania dla okupu).

Kata'ib Hezbollah (KH) jest sponsorowaną przez Iran, antyamerykańską szyicką milicją, działającą głównie w Iraku i prowadzącą dodatkowe operacje w całej Syrii. Grupa jest ideologicznie lojalna wobec irańskiego reżimu¹⁸. Kata'ib Hezbollah to stosunkowo niewielka grupa, uważaną za najbardziej tajną szyicką milicję działającą w Iraku, która rekrutuje poprzez nawoływanie do walki z siłami USA. Jest to również grupa, za pomocą której Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej – Siły Ghods, jedna z pięciu komórek tej organizacji – nadzoruje i wpływa na rząd w Iraku¹⁹. Ponadto po wybuchu wojny domowej w Syrii grupa także ogłosiła swoje wsparcie na rzecz sił Assada. KH otrzymała ogromne wsparcie od IRGC-QF w postaci wsparcia logistycznego, uzbrojenia oraz w ramach szkoleń wojskowych. Grupa jest czołowym członkiem Siły Mobilizacji Ludowej (PMF), grupy patronackiej szyickich grup bojowych, które zostały utworzone do walki z Państwem Islamskim w Iraku. W latach 2008-2011 KH kierowała większością swoich ataków na siły koalicyjne USA w Iraku. Od 2 lipca 2009 roku Kata'ib Hezbollah znajduje się na amerykańskiej liście organizacji terrorystycznych. Co ważne, po klęsce Państwa Islamskiego Kata'ib Hezbollah zaczęła wypełniać próżnię władzy stworzoną przez upadek Kalifatu²⁰. Od 2017 roku KH zintensyfikowała swoje ataki na siły amerykańskie w Iraku.

IRGC

Kolejną organizacją jest Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej (Armia Strażników Rewolucji Islamskiej – IRGC), utworzony w Iranie w 1976 roku. Obecnie funkcjonuje głównie na Bliskim Wschodzie i jest finansowana przez Iran. Trzeba wskazać, iż Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej został uznany za organizację terrorystyczną jedynie przez 3 kraje: USA, Arabię Saudyjską oraz Bahrajn.

Kluczowym czynnikiem wzrostu potęgi IRGC był brak zaufania władz religijnych do tradycyjnej irańskiej armii. To skłoniło rządzących duchownych do stworzenia własnego, podpartego ideologią, ramienia wojskowego, które miało bronić rewolucji 1979 roku. Oznacza

---

¹⁸ Counter Extremism Project, *Kata'ib Hezbollah*, <https://www.counterextremism.com/threat/kata%E2%80%99ib-hezbollah>, dostęp: 05.11.2020.

¹⁹ United Against Nuclear Iran, *Kata'ib Hezbollah*, <https://www.unitedagainstnucleariran.com/report/kataib-hezbollah> dostęp: 05.11.2020.

²⁰ Foundation for Defense of Democracies, *Kataib Hezbollah: Background and Analysis*, 2018.

to, że IRGC uzyskało zarówno ustanowione konstytucyjnie prawa jak i status pozwalający na angażowanie się politycznie i militarne²¹. Co jest warte podkreślenia, IRGC zapewnia szkolenia dla członków Hezbollahu od połowy lat 80-tych, wykorzystując IRGC-QF, które pełni kluczową rolę w polityce zagranicznej Iranu, wywierając wpływ na cały region, starając się wzmocnić proirańskich sojuszników²². Zaangażowane siły to od 10 000 do 15 000 osób. Szczególne zadania są powierzane IRGC-QF, które działa w strefach konfliktów Iraku i Syrii, walcząc z ISIS jako obcą organizacją terrorystyczną, a także z syryjskimi bojownikami sprzeciwiającymi się reżimowi Baszara al-Assada. Oprócz powyższych, trzeba zaznaczyć, że koalicja sił irańskich, Hezbollah oraz inne grupy wspierające irackie i syryjskie milicje miała ogromny wpływ na pokonanie ISIS w regionie²³.

PIJ

Kolejna grupa to Palestyński Islamski Dżihad (PIJ), która jest kojarzona głównie z działalnością dżihadystyczną na Bliskim Wschodzie. Jej struktury, utworzone w 1979 roku, są finansowane przez Palestynę oraz Iran. Obecnie organizacja działa również w takich regionach jak Izrael, Zachodni Brzeg i Gaza, Liban, Syria, Iran, Jordania, Jemen, Irak i Turcja.

Palestyński Islamski Dżihad wyznaje ekstremistyczną ideologię islamską, która traktuje zniszczenie Izraela jako część procesu doprowadzenia do islamskiej rewolucji w świecie arabskim²⁴. PIJ przyznała się do szeregu ataków terrorystycznych na Izrael w latach 90-tych oraz znacząco zintensyfikowała swoją działalność terrorystyczną od wybuchu intifady Al-Aksa. PIJ przeciwieństwie do Fatah oraz Hamasu nie ma ambicji politycznych i nigdy nie starał się o reprezentację w Autonomii Palestyńskiej (AP). Organizacja terrorystyczna utrzymuje się głównie dzięki zewnętrznemu wsparciu Iranu. Palestyński Islamski Dżihad chce przywrócić suwerenne Islamskie Państwo Palestyńskie z granicami geograficznymi Palestyny z mandatem sprzed 1948 roku. Członkowie PIJ postrzegają przemoc jako jedyny sposób na usunięcie Izraela

---

²¹ Center for Strategic & International Studies, *The Iranian Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC) from an Iraqi View – a Lost Role or a Bright Future?* <https://www.csis.org/analysis/iranian-islamic-revolutionary-guard-corps-irgc-iraqi-view-%E2%80%93-lost-role-or-bright-future>, dostęp: 14.12.2020.

²² K. E. Wiegand, *Reformation of a Terrorist Group: Hezbollah as a Lebanese Political Party*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 32 (2009) ss. 669-680.

²³ Z. Malakoutikhah, *Iran: Sponsoring or Combating Terrorism?*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 43, (2020), ss. 913-939.

²⁴ *Palestinian public opinion and terrorism: A two-way street?*, *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 10, (2015), ss. 71-87.

z mapy Bliskiego Wschodu i odrzucają jakikolwiek układ o dwóch państwach, w którym Izrael i Palestyna współistnieją²⁵. Na terytoriach palestyńskich Hamas i PIJ są uważani za rywali, pomimo ich powiązań jako sunnickie grupy dżihadystów zaangażowane w walkę przeciwko Izraelowi. Choć zdarzały się przypadki współpracy między Hamasem a PIJ, to generalnie te dwie grupy pracują niezależnie i rywalizują o wsparcie zarówno wśród ludności palestyńskiej, jak i zewnętrznych zwolenników. Ponadto Hamas i PIJ często publicznie wyrażają swoje różnice²⁶.

Talibowie

Talibowie to kolejna grupa z Bliskiego Wschodu, utworzona w 1994 roku w Afganistanie, obecnie działająca również w Pakistanie, Iraku, Rosji i Turkmenistanie. Główne źródła jej utrzymania to handel narkotykami, finansowanie państwowe (np. Pakistan i Arabia Saudyjska), produkcja opium, darowizny zagraniczne, nielegalne wydobywanie klejnotów, porwania, wymuszenia i podatki nakładane na osoby pozostające pod ich kontrolą.

Talibowie (co tłumaczy się jako „studenci”) to współcześnie bardzo silna grupa, która wspierała afgańskie powstanie, a także później grupę Haqqani²⁷. Talibowie to ruch islamistyczny, który dąży do ustanowienia kalifatu zgodnie z szariatem (prawem islamskim). Jej członkowie opowiadają się za salafizmem, surową i radykalną interpretacją islamu, uważając, że muzułmanie powinni naśladować działania pierwszego pokolenia przywódców muzułmańskich, znanych jako „Sprawiedliwi”. Od 2001 r. Talibowie aktywnie walczą, aby USA i NATO opuściły Afganistan oraz delegitymizują obecny rząd Afganistanu. Talibowie stosują zarówno konwencjonalne, jak i niekonwencjonalne taktyki, aby realizować swoje cele. Charakteryzuje się to udziałem w polityce krajowej, a jednocześnie przeprowadzaniem ataków terrorystycznych. Władza grupy jest skoncentrowana i utrzymywana w rękach mułłów z plemion Kandahari Pasztunów, znanych jako Quetta Shura²⁸.

---

²⁵ Council on Foreign Relations, *Palestinian Islamic Jihad*, <https://www.cfr.org/background/palestinian-islamic-jihad>, dostęp: 05.12.2020.

²⁶ Stanford University, *Mapping Militant Organizations*, <https://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/pages/definitions>, dostęp: 05.12.2020.

²⁷ Counter Extremist Project, *Taliban*, <https://www.counterextremism.com/threat/taliban>, dostęp: 07.12.2020.

²⁸ M. Semple, *Rhetoric, Ideology and Organizational Structure of the Taliban Movement*, United States Institute of Peace, Washington 2014.

Laszkar-I-Toiba

Laszkar-I-Toiba (Lashkar-E-Taiba – LeT) to utworzona w 1987 roku w Pakistanie grupa dywersyjna, obecnie określana jako terrorystyczna. Operuje w kilkunastu krajach, a przede wszystkim w Pakistanie, Indiach, Kaszmirze, Beludżystanie, Bangladeszu, Nepalu, USA, Kanadzie, Australii, Syrii, Libanie, Egipcie oraz na Sri Lance i Malediwach. Na rzecz swojej działalności otrzymuje finansowanie ze strony firm, instytucji i organizacji z Pakistanu, datki od różnych organizacji i prywatnych firm, wykorzystuje fałszywe faktury handlowe, stosuje wymuszenia oraz nadzoruje handel narkotykami w regionie.

LeT, co oznacza „Armia Czystych”, to brutalna grupa islamistów z siedzibą w Pakistanie. LeT postrzega walkę z indyjską kontrolą nad Dżammu i Kaszmiem jako część globalnej walki z uciskiem muzułmanów i dąży do ustanowienia islamskiego kalifatu na subkontynencie indyjskim²⁹. Od swojego powstania w latach 90-tych, LeT przeprowadził liczne ataki na cele wojskowe i cywilne w Indiach, szczególnie w północnej części kraju w stanach Dżammu i Kaszmir. LeT wyznaje wiarę Ahl-e-Hadith, która jest południowoazjatyckim odłamem salafizmu. Podobnie jak Al-Kaida i inne grupy salafickie, LeT stara się odzyskać to, co uważa za „ziemię muzułmańską”. Organizacja stworzyła solidną infrastrukturę w Pakistanie i przyciąga nowych rekrutów poprzez promowanie wizerunku organizacji walczącej z korupcją w państwie. Rząd w Pakistanie wspierał przez długi czas LeT, co grupa wykorzystywała zwłaszcza w ciągu kilku pierwszych lat po atakach z 11 września, aby zapewnić wsparcie Al-Kaidzie oraz innym podmiotom podejmującym międzynarodowe operacje na rzecz dżihadu³⁰.

Mapa 1

---

²⁹ J. Bajoria, *Lashkar-e-Taiba (Army of the Pure) (aka Lashkar e-Tayyiba, Lashkar e-Toiba; Lashkar-i-Taiba)*, Council on Foreign Relations, New York 2010.

³⁰ S. Tankel, *Lashkar-e-Taiba: From 9/11 to Mumbai*, London 2009, s. 5.

źródło: opracowanie własne

ZAKOŃCZENIE

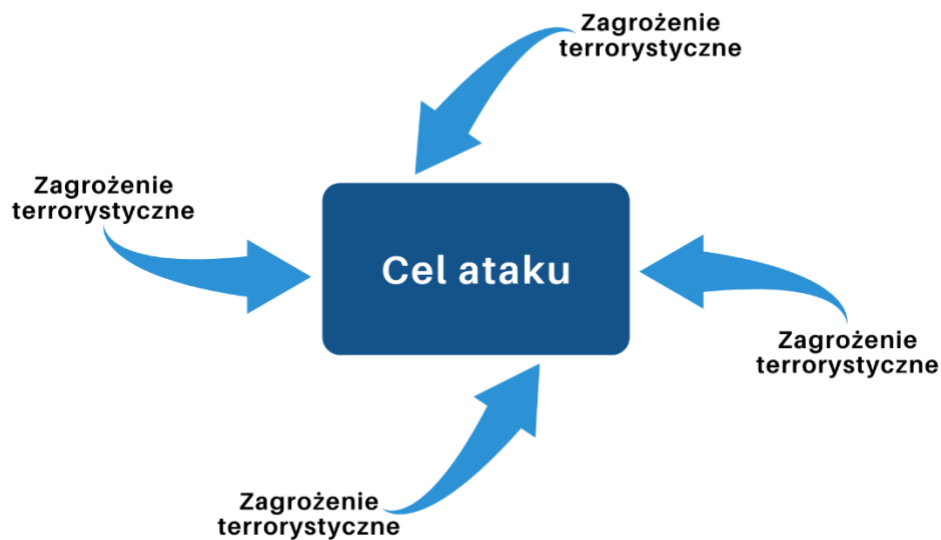
Organizacje terrorystyczne są bardzo często postrzegane w państwach Unii Europejskiej przez pryzmat ich działalności na konkretnym terytorium lub na podstawie liczby przeprowadzanych zamachów. Wielokrotnie nie dostrzega się niebezpieczeństwa w postaci migrujących terrorystów, wpływu organizacji na struktury poszczególnych państw i instytucji, wsparcia udzielanego przez kraje dla grup ekstremistycznych, czy ewolucji zachodzącej w środowisku bezpieczeństwa, która sprawia, że wiele państw staje się coraz bardziej podatnych na zagrożenia terrorystyczne.

Mimo rozwoju narzędzi i metod do walki z terroryzmem, nie ma na świecie państwa całkowicie odpornego na taki charakter zagrożeń. Co więcej, z uwagi na postęp technologiczny, nieustanne migracje oraz napięcia występujące w wielu społeczeństwach w Europie, pojawia się wyzwanie o charakterze terrorystyczno-kryminalnym. Grupy nie dążą już tylko do przeprowadzenia ataku, ale poszukują możliwości uzyskania władzy, wpływów w polityce oraz znacznych korzyści finansowych. Narzucenie swojej ideologii nie jest już realizowane tylko przy

użyciu przemocy, ale również w ramach nawiązywania relacji z innymi podmiotami, które będą wspierały politycznie, logistycznie, medialnie lub finansowo grupy terrorystyczne.

Wykres 1.

Wielokierunkowe zagrożenia terrorystyczne

źródło: opracowanie własne

Współczesna polityka bezpieczeństwa musi się opierać na strategii zwalczania zagrożeń globalnych. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych takich jak Unia Europejska czy Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązuje do multilateralnej odpowiedzialności. Jest związana zarówno z prawem krajowym i jego zmianami w ramach podejścia międzynarodowego, jak i wspólnej koalicji antyterrorystycznej na rzecz walki z organizacjami terrorystycznymi. Zagrożenie ma charakter globalny i w taki też sposób musi być eliminowane.

BIBLIOGRAFIA REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO LITERATURE

- Agence France-Presse, *At least 110 dead in Nigeria after suspected Boko Haram attack*, <https://www.theguardian.com/world/2020/nov/29/nigeria-attack-boko-haram-farm-workers-killed>, (dostęp: 11.12.2020).
- Al. Jazeera, *US hits Iran IRGC with sanctions over support of Yemen's Houthis*, <https://www.aljazeera.com/news/2018/05/23/us-hits-iran-irgc-with-sanctions-over-support-of-yemens-houthis>, (dostęp: 15.12.2020).
- Azani E., *The Hybrid Terrorist Organization: Hezbollah as a Case Study*, in *Studies in Conflict & Terrorism*, 36:11 (2013) ss. 899-916.
- Bajoria J., *Lashkar-e-Taiba (Army of the Pure) (aka Lashkar e-Tayyiba, Lashkar e-Toiba; Lashkar-i-Taiba)*, Council on Foreign Relations, New York 2010.
- Cafarella J., *Jabat al-Nusra in Syria: An Islamic Emirate for Al-Qaeda*, Middle East Security Report, 25, 2014.
- Center for Strategic & International Studies, *The Iranian Islamic Revolutionary Guard Corps (IRGC) from an Iraqi View – a Lost Role or a Bright Future?* <https://www.csis.org/analysis/iranian-islamic-revolutionary-guard-corps-irgc-iraqi-view-%E2%80%93-lost-role-or-bright-future>, (dostęp: 14.12.2020).
- Center on Sanctions & Illicit Finance, *Al-Qaeda's Branch in Syria: Financial Assessment*, Washington, Foundation for Defense of Democracies, 2017.
- Congressional Research Service, *Hamas: Background and Issues for Congress*, Washington 2010.
- Congressional Research Service, *The Islamic State and U.S. Policy*, Washington 2018.
- Council on Foreign Relations, *Palestinian Islamic Jihad*, <https://www.cfr.org/backgrounder/palestinian-islamic-jihad>, (dostęp: 05.12.2020).
- Counter Extremism Project, *Kata'ib Hezbollah*, <https://www.counterextremism.com/threat/kata%E2%80%99ib-hezbollah>, (dostęp: 05.11.2020).
- Counter Extremist Project, *Taliban*, <https://www.counterextremism.com/threat/taliban>, (dostęp: 07.12.2020).
- European Commission, *Security Union: A Counter-Terrorism Agenda and stronger Europol to boost the EU's resilience*, Brussels, 9 December 2020.
- European Parliament, *The Financing of the 'Islamic State' in Iraq and Syria (ISIS)*, European Parliament's Committee on Foreign Affairs, Belgium 2017.
- FATF, *Financing of the Terrorist Organisation Islamic State in Iraq and the Levant (ISIL)*, FATF/OECD, Paris 2015.
- Foundation for Defense of Democracies, *Kataib Hezbollah: Background and Analysis*, 2018.
- Gergin N., Duru H., Çetin H., *Profile and Life Span of the PKK Guerillas*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 38:3, (2015) ss. 219-232.
- Global Conflict Tracker, *Boko Haram in Nigeria*, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/boko-haram-nigeria>, (dostęp: 11.12.2020)

- Malakoutikhah Z., *Iran: Sponsoring or Combating Terrorism?*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 43, (2020), ss. 913-939.
- Middle East Institute, *Hezbollah's Evolution: From Lebanese Militia to Regional Player*, Washington 2017/
Palestinian public opinion and terrorism: A two-way street?, *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 10, (2015), ss. 71-87.
- Reed A., *Al Qaeda in the Indian Subcontinent*, The International Centre for Counter-Terrorism, The Hague 2016, ss. 3-17.
- Semple M., *Rhetoric, Ideology and Organizational Structure of the Taliban Movement*, United States Institute of Peace, Washington 2014.
- Stanford University, *Mapping Militant Organizations*, <https://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/pages/definitions>, (dostęp: 05.12.2020).
- Tankel S., *Laskar-e-Taiba: From 9/11 to Mumbai*, London 2009, s. 5.
- The Wall Street Journal, *5 Things to Know About the Houthis of Yemen*, <https://www.wsj.com/articles/BL-263B-3613>, (dostęp: 14.12.2020)
- Tim S., *Is al-Qaeda's leader dead? Report claims terror chief Ayman al-Zawahiri has died in Afghanistan from 'asthma-related breathing issues'*, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-8970231/Al-Qaedas-leader-Ayman-al-Zawahiri-died-reports-claim.html>, (dostęp: 10.12.2020).
- United Against Nuclear Iran, *Kata'ib Hezbollah*, <https://www.unitedagainstnucleariran.com/report/kataib-hezbollah> (dostęp: 05.11.2020).
- Uslu E., *Turkey's Kurdish Problem: Steps Toward a Solution*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:2, (2007), ss. 157-172.
- Wiegand K. E., *Reformation of a Terrorist Group: Hezbollah as a Lebanese Political Party*, *Studies in Conflict & Terrorism*, 32 (2009) ss. 669-680.

Copyright (c) 2020 Alan LIS, Aleksander OLECH

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.